

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ **1**
καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν **2**
ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ⁶ χρόνων αἰωνίων, ἐφάνέρωσεν⁷ δὲ καιροῖς **3**
ιδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι⁸ ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁹ τοῦ
σωτῆρος¹⁰ ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ¹¹ γνησίῳ¹² τέκνῳ κατὰ κοινὴν¹³ πίστιν: χάρις, ἔλεος, **4**
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος¹⁰ ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹⁵ κατέλιπόν¹⁶ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁷ ἵνα τὰ λείποντα¹⁸ ἐπιδιορθώσῃ,¹⁹ καὶ **5**
καταστήσῃς²⁰ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην:²¹ εἴ τίς ἐστιν **6**
ἀνέγκλητος,²² μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ²³

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, ας, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ πρὸ, before (gen), before. ⁷ φανερώω, reveal, manifest. ⁸ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁹ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹⁰ σωτήρ, ἥρος, ὁ, savior, deliverer. ¹¹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹² γνήσιος, genuine, true. ¹³ κοινός, common, unclean. ¹⁴ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁵ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ Κρήτη, ης, ἡ, Crete. ¹⁸ λείπω, leave, leave behind. ¹⁹ ἐπιδιορθόω, set right, correct in addition. ²⁰ καθίστημι, set, constitute. ²¹ διατάσσω, command, give orders to. ²² ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ²³ κατηγορία, ας, ἡ, accusation, charge.

ἄσωτίας¹ ἢ ἀνυπότακτα.² Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον³ ἀνέγκλητον⁴ εἶναι, ὡς θεοῦ 7
 οἰκονόμον·⁵ μὴ αὐθάδη,⁶ μὴ ὀργίλον,⁷ μὴ πάροινον,⁸ μὴ πλήκτην,⁹ μὴ
 αἰσχροκερδῆ,¹⁰ ἀλλὰ φιλόξενον,¹¹ φιλάγαθον,¹² σώφρονα,¹³ δίκαιον, ὅσιον,¹⁴ 8
 ἐγκρατῆ,¹⁵ ἀντεχόμενον¹⁶ τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν¹⁷ πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς¹⁸ ᾖ 9
 καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ¹⁹ τῇ ὑγιαίνουσῃ,²⁰ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας²¹
 ἐλέγχειν.²²

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,² ματαιολόγοι²³ καὶ φρεναπάται,²⁴ μάλιστα²⁵ οἱ 10
 ἐκ περιτομῆς,²⁶ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν·²⁷ οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν,²⁸ 11
 διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ²⁹ κέρδους³⁰ χάριν.³¹ Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος 12
 αὐτῶν προφήτης, Κρήτες³² ἀεὶ³³ ψεύσται,³⁴ κακὰ θηρία,³⁵ γαστέρες³⁶ ἀργαί.³⁷ Ἡ 13

¹ ἄσωτία, ας, ή, dissipation, debauchery. ² ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ³ ἐπίσκοπος, ου, ό, superintendent, overseer. ⁴ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ⁵ οἰκονόμος, ου, ό, manager, steward. ⁶ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ⁷ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ⁸ πάροινος, ου, ό, addicted to wine, drunken. ⁹ πλήκτης, ου, ό, bully, contentious person. ¹⁰ αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ¹¹ φιλόξενος, hospitable. ¹² φιλάγαθος, loving what is good. ¹³ σώφρων, self-controlled, sensible. ¹⁴ ὅσιος, righteous, pious. ¹⁵ ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ¹⁶ ἀντέχομαι, hold, hold fast. ¹⁷ διδαχή, ής, ή, teaching, instruction. ¹⁸ δυνατός, powerful, possible. ¹⁹ διδασκαλία, ας, ή, teaching, doctrine. ²⁰ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ²¹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ²² ἐλέγχω, convict, reprove. ²³ ματαιολόγος, ου, ό, talking idly, and empty talker. ²⁴ φρεναπάτης, ου, ό, deceiver, misleader. ²⁵ μάλιστα, especially, most of all. ²⁶ περιτομή, ής, ή, circumcision. ²⁷ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ²⁸ ἀνατρέπω, overturn, upset. ²⁹ αἰσchrός, shameful, base. ³⁰ κέρδος, ους, τό, gain, profit. ³¹ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ³² Κρής, ητός, ό, Cretan. ³³ ἀεὶ, always, ever. ³⁴ ψεύστης, ου, ό, liar, deceiver. ³⁵ θηρίον, ου, τό, wild beast, animal. ³⁶ γαστήρ, τρος, ή, belly, womb. ³⁷ ἀργός, inactive, idle.

μαρτυρία¹ αὕτη ἐστὶν ἀληθής.² Δι' ἣν αἰτίαν³ ἔλεγχέ⁴ αὐτοὺς ἀποτόμως,⁵ ἵνα
 ὑγιαίνωσιν⁶ ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες⁷ Ἰουδαϊκοῖς⁸ μύθοις,⁹ καὶ ἐντολαῖς 14
 ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων¹⁰ τὴν ἀλήθειαν. Πάντα μὲν καθαρὰ¹¹ τοῖς 15
 καθαροῖς:¹¹ τοῖς δὲ μεμιασμένοις¹² καὶ ἀπίστοις¹³ οὐδὲν καθαρὸν:¹¹ ἀλλὰ
 μεμιάνται¹² αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς¹⁴ καὶ ἡ συνείδησις.¹⁵ Θεὸν ὁμολογοῦσιν¹⁶ εἰδέναι, 16
 τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται,¹⁷ βδελυκτοὶ¹⁸ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς¹⁹ καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
 ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.²⁰

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει²¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ⁶ διδασκαλίᾳ:²² πρεσβύτας²³ νηφαλέους²⁴ 2
 εἶναι, σεμνούς,²⁵ σώφρονας,²⁶ ὑγιαίνοντας⁶ τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ:²⁷ 3
 πρεσβύτιδας²⁸ ὡσαύτως²⁹ ἐν καταστάματι³⁰ ἱεροπρεπεῖς,³¹ μὴ διαβόλους,³² μὴ
 οἶνω³³ πολλῶ δεδουλωμένας,³⁴ καλοδιδασκάλους,³⁵ ἵνα σωφρονίζωσιν³⁶ τὰς νέας 4

¹ μαρτυρία, ας, ἡ, testimony, witness. ² ἀληθής, true, unconcealed. ³ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ⁵ ἀποτόμως, severely, rigorously. ⁶ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ⁷ προσέχω, take head of, attend to. ⁸ Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ⁹ μῦθος, ου, ὁ, fable, myth. ¹⁰ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹¹ καθαρός, clean, pure. ¹² μαιίνω, stain, defile. ¹³ ἄπιστος, unbelieving, faithless. ¹⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ¹⁶ ὁμολογέω, confess, profess. ¹⁷ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ¹⁸ βδελυκτός, abhorrent, detestable. ¹⁹ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁰ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ²¹ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ²² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²³ πρεσβύτης, ου, ὁ, old man. ²⁴ νηφαλέος, sober, temperate. ²⁵ σεμνός, honorable, dignified. ²⁶ σώφρων, self-controlled, sensible. ²⁷ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ²⁸ πρεσβῦτις, ιδος, ἡ, older woman, elderly lady. ²⁹ ὡσαύτως, likewise. ³⁰ κατάστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ³¹ ἱεροπρεπής, reverent. ³² διάβολος, ου, ὁ, slanderer, accuser. ³³ οἶνος, ου, ὁ, wine. ³⁴ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ³⁵ καλοδιδάσκαλος, teaching what is good. ³⁶ σωφρονίζω, encourage, advise. ³⁷ νέος, new, young.

φιλάνδρους¹ εἶναι, φιλοτέκνους,² σώφρονας,³ ἀγνάς,⁴ οἰκουρούς,⁵ ἀγαθὰς, ⁵
 ὑποτασσομένας⁶ τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται·⁷ ⁶
 τοὺς νεωτέρους⁸ ὡσαύτως⁹ παρακάλει σωφρονεῖν·¹⁰ περὶ πάντα σεαυτὸν¹¹ ⁷
 παρεχόμενος¹² τύπον¹³ καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ¹⁴ ἀδιαφθορίαν,¹⁵
 σεμνότητα,¹⁶ ἀφθαρσίαν,¹⁷ λόγον ὑγιῆ,¹⁸ ἀκατάγνωστον,¹⁹ ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας²⁰ ⁸
 ἐντραπῇ,²¹ μὴδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.²² Δούλους ἰδίοις δεσπότης²³ ⁹
 ὑποτάσσεσθαι,⁶ ἐν πᾶσιν εὐαρέστους²⁴ εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,²⁵ μὴ ¹⁰
 νοσφιζομένους,²⁶ ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους²⁷ ἀγαθήν, ἵνα τὴν
 διδασκαλίαν¹⁴ τοῦ σωτῆρος²⁸ ἡμῶν θεοῦ κοσμώσιν²⁹ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη³⁰ γὰρ ἡ ¹¹
 χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος³¹ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα³² ἡμᾶς ἵνα, ¹²
 ἀρνησάμενοι³³ τὴν ἀσέβειαν³⁴ καὶ τὰς κοσμικὰς³⁵ ἐπιθυμίας,³⁶ σωφρόνως³⁷ καὶ

¹ φίλανδρος, love for a husband. ² φιλότεκνος, loving one's children. ³ σώφρων, self-controlled, sensible. ⁴ ἀγνός, pure, holy. ⁵ οἰκουρός, housekeeper. ⁶ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ⁷ βλασφημέω, revile, blaspheme. ⁸ νέος, new, young. ⁹ ὡσαύτως, likewise. ¹⁰ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹¹ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹² παρέχω, offer, afford. ¹³ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁴ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁵ ἀδιαφθορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ¹⁶ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ¹⁷ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁸ ὑγιής, whole, healthy. ¹⁹ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ²⁰ ἐναντίος, opposite, hostile. ²¹ ἐντρέπω, turn about, reverence. ²² φαῦλος, worthless, bad. ²³ δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ²⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ²⁵ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ²⁶ νοσφίζω, rob, set apart. ²⁷ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²⁸ σωτήρ, ἥρος, ὁ, savior, deliverer. ²⁹ κοσμέω, adorn, put into order. ³⁰ ἐπιφαίνω, appear, shine. ³¹ σωτήριος, saving, bringing salvation. ³² παιδεύω, teach, educate. ³³ ἀρνέομαι, deny, repudiate. ³⁴ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ³⁵ κοσμικός, earthly, worldly. ³⁶ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³⁷ σωφρόνως, soberly, sensibly.

δικαίως¹ καὶ εὐσεβῶς² ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι³ τὴν μακαρίαν 13

ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν⁴ τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος⁵ ἡμῶν Ἰησοῦ

χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται⁶ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης 14

ἀνομίας,⁷ καὶ καθάρισις⁸ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,⁹ ζηλωτὴν¹⁰ καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε¹¹ μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.¹² Μηδεὶς σου 15

περιφρονεῖτω.¹³

Ὑπομίμησκε¹⁴ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι,¹⁵ πειθαρχεῖν,¹⁶ πρὸς 3

πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους¹⁷ εἶναι, μηδὲνα βλασφημεῖν,¹⁸ ἀμάχους¹⁹ εἶναι, 2

ἐπεικεῖς,²⁰ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους²¹ πραότητα²² πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν 3

γάρ ποτε²³ καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι,²⁴ ἀπειθεῖς,²⁵ πλανώμενοι,²⁶ δουλεύοντες²⁷

¹ δικαίως, righteously, justly. ² εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ³ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁴ ἐπιφάνεια, ας, ή, appearance, appearing. ⁵ σωτήρ, ήρος, ό, savior, deliverer. ⁶ λυτρόω, ransom, liberate. ⁷ ἀνομία, ας, ή, lawlessness, iniquity. ⁸ καθαρίζω, cleanse, make clean. ⁹ περιούσιος, chosen, special. ¹⁰ ζηλωτής, οῦ, ό, Zealot, zealot. ¹¹ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹² ἐπιταγή, ής, ή, command, commandment. ¹³ περιφρονέω, disregard, look down on. ¹⁴ ὑπομιμνήσκω, remind, remember. ¹⁵ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁶ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ¹⁷ ἑτοιμος, ready, prepared. ¹⁸ βλασφημέω, revile, blaspheme. ¹⁹ ἄμαχος, uncontentious, peaceable. ²⁰ ἐπεικής, yielding, gentle. ²¹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²² πραΰτης, mildness, gentleness. ²³ ποτέ, once, at some time. ²⁴ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²⁵ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁶ πλανάω, deceive, lead astray. ²⁷ δουλεύω, serve, am a slave.

ἐπιθυμίαις¹ καὶ ἡδοναῖς² ποικίλαις,³ ἐν κακίᾳ⁴ καὶ φθόνῳ⁵ διάγοντες,⁶ στυγητοί,⁷
 μισοῦντες⁸ ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης⁹ καὶ ἡ φιλανθρωπία¹⁰ ἐπεφάνη¹¹ τοῦ 4
 σωτῆρος¹² ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, 5
 ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον¹³ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ¹⁴ παλιγγενεσίας¹⁵ καὶ
 ἀνακαινώσεως¹⁶ πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν¹⁷ ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,¹⁸ διὰ Ἰησοῦ 6
 χριστοῦ τοῦ σωτῆρος¹² ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες¹⁹ τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι 7
 γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων 8
 βούλομαί²¹ σε διαβεβαιοῦσθαι,²² ἵνα φροντίζωσιν²³ καλῶν ἔργων προΐστασθαι²⁴
 οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα²⁵ τοῖς ἀνθρώποις: 9
 μωρὰς²⁶ δὲ ζητήσεις²⁷ καὶ γενεαλογίας²⁸ καὶ ἔρεις²⁹ καὶ μάχας³⁰ νομικὰς³¹
 περιΐστασο:³² εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς³³ καὶ μάταιοι.³⁴ Αἰρετικὸν³⁵ ἄνθρωπον μετὰ 10

¹ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ² ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ³ ποικίλος, varied, manifold. ⁴ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁵ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ⁶ διάγω, spend one's life, live. ⁷ στυγητός, hateful, loathsome. ⁸ μισέω, hate, detest. ⁹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹⁰ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ¹¹ ἐπιφαίνω, appear, shine. ¹² σωτήρ, ηρος, ὁ, savior, deliverer. ¹³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁴ λουτρόν, οὔ, τό, bath, washing. ¹⁵ παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth. ¹⁶ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ¹⁷ ἐκχέω, pour out, shed. ¹⁸ πλουσίως, richly, abundantly. ¹⁹ δικαιοῶ, justify, pronounce righteous. ²⁰ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ²¹ βούλομαι, wish, will. ²² διαβεβαιόομαι, speak confidently, insist. ²³ φροντίζω, be intent on, be careful about. ²⁴ προΐστημι, rule. ²⁵ ὠφέλιμος, useful, profitable. ²⁶ μωρός, foolish, stupid. ²⁷ ζήτησις, εως, ἡ, debate, controversy. ²⁸ γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ²⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ³⁰ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ³¹ νομικός, pertaining to the law. ³² περιΐστημι, stand around, avoid. ³³ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ³⁴ μάταιος, vain, useless. ³⁵ αἰρετικός, factious, causing division.

μίαν καὶ δευτέραν¹ νουθεσίαν² παραιτοῦ,³ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται⁴ ὁ τοιοῦτος, 11

καὶ ἁμαρτάνει,⁵ ὣν αὐτοκατάκριτος.⁶

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν⁷ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,⁸ σπούδασον⁹ ἐλθεῖν πρὸς με εἰς 12

Νικόπολιν:¹⁰ ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.¹¹ Ζηγᾶν¹² τὸν νομικὸν¹³ καὶ 13

Ἀπολλῶ¹⁴ σπουδαίως¹⁵ πρόπεμψον,¹⁶ ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη.¹⁷ Μανθανέτωσαν 14

δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι¹⁹ καλῶν ἔργων προΐστασθαι²⁰ εἰς τὰς ἀναγκαίαις²¹ χρείας,²² ἵνα

μὴ ὥσιν ἄκαρποι.²³

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας²⁴ ἡμᾶς ἐν πίστει. 15

¹ δεύτερος, second. ² νουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ³ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ⁴ ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ⁵ ἁμαρτάνω, sin. ⁶ αὐτοκατάκριτος, self-condemned. ⁷ Ἀρτεμᾶς, ἄ, ὁ, Artemas. ⁸ Τυχικός, οὔ, Tychicus. ⁹ σπουδάζω, hasten, be eager. ¹⁰ Νικόπολις, εως, ἡ, Nicopolis. ¹¹ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ¹² Ζηγᾶς, ἄν, ὁ, Zenas. ¹³ νομικός, pertaining to the law. ¹⁴ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ¹⁵ σπουδαίως, with haste, diligently. ¹⁶ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁷ λείπω, leave, leave behind. ¹⁸ μανθάνω, learn, ascertain. ¹⁹ ἡμέτερος, our, our own. ²⁰ προΐστημι, rule. ²¹ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ²² χρεία, ας, ἡ, need, necessity. ²³ ἄκαρπος, unfruitful, barren. ²⁴ φιλέω, love, kiss.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.